

מערכת נון

א. ני"ש, עיר ניש היא נגדרת אחר שאלוניק, או אחר בילוגראד'ו. עיין בספר דבר משה חלק א' (פלא"ע) סימן ג"ן דף קע"א ע"ד. והרב קמח סלת עשה חיבורו שם, כי היה גי'ר בארץ הזאת*.

אלא דעליה אני דן, דבילוגראד'ו היא תחת ממשלת אינריאנו פולי יע"א, דהיא עיר גדולה של חכמים ושל סופרים, ואילו בילוגראד'ו שם מתי מספר ותופסי התורה מועטין^ג, ואין להשען עליה, אם לא ממה שקבלו מעיר גדולה המושלת עליה. ופשוט.

אוצר החכמה

ב. הר"ן והריטב"א^ג, את זה שלח לי מעיר ואם בישראל אמשטרדם יע"א. זה סדור אחד מבני עליה. (מסגני) [מסגני] לזיה. חכם ומבין מדעתו. אשרי יולדתו. פלפלא חריפא. שדעתו יפת. הרב ועצום כמוהר"ר יעקב נפתלי הלוי נר"ו יאיר אורו. נסו"א (נלם סלע ועד למן). ח"ל.

ואנב אציעה לפני כסא כבוד תורתו הרמה והנישאה נר"ו, שנראה מחידושי הר"ן לשבת שהדפיסו מחדש ממש בעיר וורשה, (עיר ממלכת פולין), דלאו תורת רבינו ניסים בעל פירוש ההלכות הוא. ואף דבית דין רבה דעיר קרשינו ותפארתינו אשר מתמן קא מסהיד עליה, וגדולי ארץ, הרב חזון נחום, ומוהר"י ערוך, וגדול האחרון רבינו הגדול ז"ל וזיע"א בברכי יוסף בשני מקומות (א"ס סי' פה סק"ט, וז"ד סי' דעו ס"ק מא) ובטוב עין (סי' יב) מביאים דברי שיטה זו ומכריזים עליו היוחס דברי הר"ן ז"ל.

אמינא ולא מסתפינא דבמחילה רבתי מכבוד תורתם כי רב הוא, שגו הפעם ברואה, וחידושי הר"ן שבאו עליו בפירושו להלכות לא אחת ולא שתיים, הן הנה חידושי שבת שנרפס בשאלוניקי בשנת קומח"ך, ראשתכך בבי גנוי הרב מוהר"ש הלוי ז"ל על שם הריטב"א במעות.

והדין עם הרב שבת של מי ז"ל שהביא מתוך כת"י שלו במה שכתב חידושי הר"ן דברים, הדברים שנמצאו אות באות תיבה בתיבה בחידושי שבת דפוס סאלוניקי

אות חיים

א. על פי הפסוק בבראשית (כו, ג). ב. וע' ואעיקרא ע' להלן (מע' ע כלל א). ג. וע"ע בזה שו"ת דבר משה ח"א (חי"ד סי' ט). ודו"ק. שכתבתי בזה בס' באר החיים (סי' מג). ע"ש.

הנוכח, ואין זכר להם בחידושי הר"ן הנדפסים מחדש, וטעות עשו ביוחסין. זה נלע"ד ברור.

וראיה מכרחת מפירושו להלכות, דשם נמצאו ושם הם לשונות הרבה אות באות ממש עם מה שתמצא בחידושי דפוס סאלוניקי בריש פרק במה בהמה (דכ"ד ע"א מדפי הרי"ף, ד"ה אלמא כל)¹, שכתב שם שהתיר את כל הקושיות שהקשו על דעת הרז"ה. וראה דבריו בחידושי דפוס סאלוניקי הנוכח (נב. ד"ה אמר ליה לנזי) דף כ"ה ע"א מהספר (ננדמ"ח נהולאט מה"ק מידושי הרי"ן שנת עמוד ננד), ותמצא כי אב אחר להם.

וכי הוליד חידושי שבת שנדפסו מחדש, לא ידעתי הדבר בבירור, ואולי הם להריטב"א ז"ל, דדברי הרא"ה שמביא, שגורין על פי בעל החידושים האלה. וגם רבי פינחס אחיו של הרא"ה שהביא הריטב"א לקידושין וגיטין. ובודאי הם משאר מסכתות וכו'. סמוך לחתימה חזרני על הראשונות, נא אדוני השיבה נא וכו'. זת"ד נר"ו.

ואען ואומר, כי הגם כי יש לי טרדות רבות מעול הצבור ופסקים וכתבים מארבע פינות העולם, וסדר המערכה משימת ראה חיים חלק ב', וספר ברכת מועדיך לחיים, ושאר חיבורים השאלות והתשובות, ואין לי פנאי להשיב, עם כל זה דחקתי את עצמי משני סיבות, האחת היא משום עשה דכבוד תורה, בעבור אהבתך בראותי דבריך טובים ונכוחים הנותן אמרי שפרי.

וזאת שנית, משום אהבת הקדמונים אחי ומרחמי, ראשון לכל דבר שבקדושה, הרב חסידא קדישא גאון צבי ז"ל, ומשנה כסף תורה וגדולה במקום אחד, מא"ר יעקב בחר לו יהי ז"ל, ושליש אוריין כבוד הרב המופלא כמזהר"ד רע"ק נר"ו, ה' יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים אמן.

ובכן אבוא בקציד'ת האומ'ר להגיד כי ישר קושט אמרי אמת, והוא כי זה שנים רבות היה לי אריכות דברים בימי חרפי מקדמוני בסה"ק כל החיים, חיבור מכללים על הגמרא והפוסקים, ושם היה כתוב בתוכו לברר וללבן בחידושי הריטב"א הנדפסים הנמצאים בידינו אם הם של רב אחד או משנים, ופשפשתי וחיפשתי וחקרתי ודרשתי אוצר החכמה

אות חיים

ד. הר"ן בהלכות (רי"פ במה בהמה דכ"ד ע"א) ד"ה אלמא כל, הביא דברי הרז"ה, וסיים וז"ל: והקשו עליו ז"ל הרבה, ואני כבר תירצתי הכל בחידושי אב"ל בכאן אין מקום להאריך. ע"כ. ה. ע"פ הפסוק בבראשית (טט כא). ו. מליצה ע"פ לשון הגמרא (שבת לב). ע"ש. ז. תהילים (קלא ד).

הדק היטב, היטב הדק, בכל החידושים שנרפסו בימינו ומצאתי כי כל חידושי הריטב"א שנרפסו בזמנינו כולם הם מרב אחד ולא משנים, והוא כאחד ואין שני עמו.

והשגתי על דברי הרב הגדול מהריט"א ז"ל בספר הלכות יום טוב (על הלכות נמוזות להרמב"ן) דף קפ"ט ע"ב (פ"ח אות עה) שכתב, דהריטב"א בחידושים לבבא מציעא אינו הריטב"א האחרון, דהוא תלמיד הרא"ה והרשב"א, אלא הוא אחד מבעלי התוספות, כמו שכתב שם המדפיס בתחילת הספר. זת"ד.

ואז אמרתי בחפזי, כי הן אמת כי מה שכתב הממדפיס בתחילת הספר כי אלו חידושי הריטב"א לבבא מציעא, הוא מאחד מבעלי התוספות, כן הסכימו עמו גם כן בהסכמותיהם הרבנים אשר נתנו הסכמה לספר התורה הזה, כאשר יראה הרואה שם. ^{אוצר החכמה} אמנם אחרי המחילה רבתי יש להשיב דזה אינו, כי חידושי בבא מציעא הוא מהריטב"א הידוע לנו תלמיד הרא"ה והרשב"א, כאשר מוזכרם תדיר שם בחידושים לבבא מציעא הלזו.

ובן עשיתי בידור גם לשאר חידושים שהם ביבמות כתובות וקידושין וגישין כי כולם הן הגה היו מהריטב"א תלמיד הרא"ה והרשב"א כאמור.

ושם בסה"ק כל החיים הנו"ל, הרחבתי הדבור הרבה מאד, ובעונותי הרבים בשריפה אשר שרף ה' שנת התר"א י"א לחודש מנחם, לתפ"ן, שנשרף רובי תורתי מכמה חיבורים. (ועיין בהקדמת סה"ק חיים לראש (דף ד ע"ג) ^ה). בכלל נשרף חיבור זה, וחבל על דאבדין ולא משתכחין, אפס קצתו תראה כמה שרמזתי בספר סמיכה לחיים חלק יורה דעה סימן ג' דף כ' ע"ד (ד"ה ועס), ושם בחלק אבן העזר סימן פ' דף מ"ה ע"ב (סוף ד"ה ומה שיש). יעויין שם בסייעתא דשמיא ^ס.

ומצאתי תנא דאורייתא דמסייע לי לכל הדברים האלה, להרב הגדול חיד"א ז"ל בספר שם הגדולים חלק א' וחלק ב' ובספר ועד לחכמים (ולפנינו נדפס הכל בס' שם הגדולים ס"א מע' י אות פט). יע"ש. ודוק. ועיין עוד בספר יד יאודה ברי"ש הספר (שנועות ב. דף א פ"ח) ^א. יע"ש.

אות חיים

ח. והביאותי כל דברי הגהמ"ח בס' חיים לראש הנ"ל בפתיחה לספר זה (עמוד ה). ט. הובא כל זה לעיל (מע' י כלל ג). ע"ש. י. עיין לעיל (מע' י כלל ג), ומש"ש באות חיים בס"ד. ודו"ק.	יא. הגאון רבי יהודה אשכנזי בס' יד יהודה (בריש שבועות דף א ע"א מהספר), קאי על חידושי הריטב"א למסכת שבועות, שהם מהדורא קמא וכו'. ע"ש.
--	---

ואולם על שיטה זאת שנדפסה בסאלוניקי על שם חידושי הרשב"א, זכורני כי לא עלה על דעתי באותו פרק להסכים שהוא מהרשב"א הידוע, כי ראיתי אחרי רואי כי בודאי הנמור איננה מהרשב"א, כי אם חידושי הר"ן הנדפס בטעות על שם הרשב"א במקום שם הר"ן.

וכבר מצינו דוגמא לזה שהתשובות המיוחדות להרמב"ן הם מהרשב"א, וכמ"ש מרן בבית יוסף בהקדמתו (ד"ה ולהיות פי' ג').

ובן חידושי הרשב"א לכתובות אשר נדפסו בעיר מיץ, הם חידושי הרמב"ן, כמו שיראה מתוך דבריו. וכן כתב מו"ה בעל הקרי לב אור היר"ח ז"ל שם בכתובת יד, כי במקום הרשב"א הם מהרמב"ן. וכן כתב הרב חיד"א בספר שם הגדולים (פ"א מע' נ אות קסב) ג'. יע"ש.

כמו כן דומה בדומה אירע גם בחידושי הר"ן לשבת (שייחוס) [שיוחסו] על שם הרשב"א, ואיננה מהרשב"א כי אם מהר"ן, ויש ראיות רבות שהם חידושי הר"ן, כי מלבד כי דרכו דרך הקדש של הרשב"א שהוא מזכיר להרשב"א והרמב"ן בהרבה מקומות, ולא לישתמיט בשום אחד מהם לכתוב מורי הרשב"א ורבינו הגדול הרמב"ן כמנהגו הטוב של הרשב"א בכל החידושים. והאמת במה שהוא אמת שהוא מהר"ן בעל פירוש ההלכות.

עוד בה, כי דקדקתי בכמה מקומות שכותב הר"ן שם (פחי') [בהלכות] שבת, כמו שכתבתי בחידושי, ונמצאו דבריו מכוונים אלו עם אלו, מה שכתב בהלכות עם מה שכתב בחידושי.

דמלבד מה שהביא ראיה מעכ"ת נר"ו, ממה שכתב בריש פרק במה בהמה, שחתר חתירה להתיר כל הקושיות שהקשו על דעת הרז"ה, שכתב בהלכות (דכ"ד אוצר החכמה)

אות חיים

יב. הובא להלן (מע' ש כלל כו). ע"ש. יג. מרן חידושי כתובות להרשב"א. אך אחר כך התבוננתי וראיתי שהם חידושי הרמב"ן מסוגית לשונו. וכן נתברר לי מתוך שיטה מקובצת לכתובות כאשר עיניך תחזינה מישרים. וראיתי בחידושי כתובות הנזכר (כו). שכתב שם שהיו ביד הרמב"ן הלכות הרי"ף מסת"י הרי"ף עצמו וכו'. ע"כ.

יב. הובא להלן (מע' ש כלל כו). ע"ש. יג. מרן החיד"א בס' שם הגדולים ח"א (מע' מ אות קסב) כתב בזה"ל: ודע דחידושי הרשב"א לכתובות שנדפסו במיץ שנת תקכ"ה, כתוב שם דהיו בגני הנאון הרב שבות יעקב על שם הרשב"א, ובתרייהו רהיטנא וכתבתי [בספר שם הגדולים חלק א' מערכת ש אות יט] דמקורב נדפסו

ע"א מדפי הרי"ף, ד"ה אלמא כל י', כמו שכתב בחידושי, ושם בחידושי (נב. ד"ה אמר ליה אבי, נגדמ"ס הולאת מה"ק חידושי הר"ן שנת עמוד ננד) כתוב כן כמו שיעויין שם. וכתוב בדברי קדשו.

עוד תשוב ותראה בפרק המוציא, שכתב הר"ן שם בהלכות (דף לג ע"ב מדפי הרי"ף, סוף ד"ה ולענין ס"ת), ומצוה מן המובחר אינה אלא בנויל. עד כאן^{טו}. ומכל מקום בדיעבד כשר אף על הקלף ועל הדוכסוסטום, אלא שהרמב"ם^{טז} (פ"א מהל' ת"ת ה"ט) כתב, י' הדוכסוסטום פסול. ולא נהירא, ובחידושי הארכתי. עכ"ל. וכן הוא בחידושי שם בשיטה זאת המיוחדת להריטב"א (עט:). דף ל"ה ע"ב (ד"ה אלא כי תניא, נגדמ"ס הולאת מה"ק סי' הר"ן עמוד שג) בדברים האלה ממש. יע"ש.

גם בריש פרק רבי אליעזר האורג (דף לת ע"א מדפי הרי"ף, ד"ה ונגמרא מוכח) כתב, ובחידושי הארכתי. וכן הוא בחידושי הריטב"א הנזכרים (קה:). דף מ"ג ע"ד (ד"ה ואם אדם, נגדמ"ס הולאת מה"ק סי' הר"ן שנת עמוד תלו). יע"ש.

עוד כתב שם הר"ן בהלכות ריש פרק שואל (דף סג ע"א מדפי הרי"ף, ד"ה אכל ר"ת), וז"ל, ודברי רש"י נראין עיקר, ויש להם הוכחה בגמרא, כמו שכתבתי בחידושי וכו'. יע"ש. והן הן הדברים בדמותן בצלמן בחידושי הריטב"א הנזכר (קמח). דף נ"ט ע"ג [מ]הספר (ד"ה אמר ליה השאילני, נגדמ"ס הולאת מה"ק סי' הר"ן שנת עמוד קלג). יע"ש. וכן דקדקתי בכל החידושים של הריטב"א בשיטה הנזכרת, מראש הספר עד סופו, וראיתי כמעט בכל דף ודף שדבריו מוסכמים למה שכתב הר"ן בהלכות, כמו שנראה לעיני כל רואה, ואין צורך להזכירם, כי הוא יגיעת בשרי.

אחרי כל זאת מצאתי ראיתי להאי תנא דידן מורינו הרב המובהק מוהרי"ב נאב'ארו ז"ל בספר פני מבין חלק ב' בחידושי לסנהדרין פרק ארבע מיתות דף (ס"ג ע"א) [ס"ב ע"ב] דף קצ"ד מהספר ע"ג (ד"ה ואגז אודיע), שכתב וז"ל, ואגב אודיע למעיין כי נראה לי כי חידושי הריטב"א ז"ל לשכת הנדפסים מקרוב, אינם מהריטב"א ז"ל הידוע

אות חיים

יד. הובא לעיל ראש אמיר (סק"ד). טו. ביאור דעל. יח. בר"ן שם: ז"ל. יט. על פי קהלת הדברים: דהר"ן שם העתיק מלשון הר"ת, וכתב (יב יב). כ. תיבת "לשבת" ליתא במקור עד כאן. וע"ז הוסיף הר"ן, ומכל מקום וכו'. הדברים בפני מבין, כיון דהתם איירי ביה. כיע"ש. טז. בר"ן שם: ז"ל. יז. בר"ן שם: והנהמ"ח הוסיף תיבה זו כדי להקל על המעיין.

לנו, המלבר דכבר כתבתי לעיל (נג.) בדף צ"ב (ע"ב, ד"ה ורלימי נשיטס) כ^א, דנראה לי דאינו הריטב"א, דכבר נגלו אלי חידושי הריטב"א בכת"י, ולא דמו אהדדי ולא שוו בשיעוריהן, וחידושי הריטב"א ו"ל הנדפס מקרוב הרי הוא מעט מהרבה, וחידושי הריטב"א (הבנוס) [הבנוסים] כ^ב עמדי הרי הוא כפלים מהנדפס. וגם עתה ראיתי בסוגיא זו דמה שכתב משמו אינו כתוב בחידושי הריטב"א הנדפסים מקרוב, כמו שיראה המעיין. וגם עוד בה כי בסוגיא זו לא יש בחידושי הריטב"א הנדפסים מקרוב כי אם שנים שלשה גרורים, ובחידושי הריטב"א דכת"י שם, יש על כל קוץ וקוץ תילי תילים. כי על כן נראה לומר דחידושי הריטב"א הנדפסים מקרוב, לאו הריטב"א חתים עלה, אלא הן הם חידושי הר"ן דשבת, דמלבר דלשונו מוכיח עליו, דהריטב"א מביא הני מילי מעלייתא מרבנן קמאי, ובחידושי הריטב"א הנדפס מקרוב לא חזינן כי האי סימנא. עוד בה כי ראיתי להרב אביר יעקב בדף י' בקונטרס שומר שבת אשר בסוף ספר הנזכר (במ"ב) [בע"ב] כ^ג, הביא דברי הר"ן דכת"י לחידושי שבת (ע"ב), והן הם הדברים אשר באו בחידושי הריטב"א הנדפס מקרוב לא פחות ולא יותר (שם ע"ב: נחידושי הר"ן הנדפס מה"ק עמוד שבת), לא תחסר כל בה, כאשר עיניך תחזינה משרים. ולומר דשני נביאים נתנבאו בסניגון אחד ובלשון אחד, דליכא שינוי כלל ואפילו תיבה אחת ואפילו אות אחת, הא ודאי דוחק. כי על כן נראה לי ברור דחידושי הריטב"א הנדפס מקרוב הן הם חידושי הר"ן, וחידושי הריטב"א [הן] כ^ד הם בכת"י ולא באו על מזבח הדפוס עדיין, כ^ה וכאשר המעיין יראה. עכ"ל.

אה"ח 1234567

הרי מצינו רב תנא דידן שמסכים עמנו לכל הדברות ולכל האמירות. ובכן אחרי כל הכתוב לחיים לא נשאר שום ספק בדבר, כי חידושי הריטב"א הנזכר איננו מהריטב"א. כי אם מהר"ן, כאשר כתב מעכ"ת גר"ו, וכיון אל האמת ככל האמור.

אוצר החכמה

אות חיים

כא. בס' פני מבין ח"ב (מנהדרין נג. דף צב סע"ב) ד"ה וראיתי בשיטה, כתב בזה"ל: וראיתי בשיטה כת"י למסכת שבת, וכתוב שם שהיא מהריטב"א, אבל אינו דומה לחידושי הריטב"א הנדפסים, שניין דא טן דא, וכבר ראיתי שאינה הנדפסת, וזאת השיטה של כת"י היא כפלים מחידושי הריטב"א הנדפסים. ואפשר שהיא מהריטב"א האחר, ואינו הידוע לנו. ע"כ.

כב. כ"ה בלב מבין שם. כג. הגאון מהריש"ש סינינאליה בס' אביר יעקב (בקונט' שומר שבת דף י' ע"ב) הביא בשם חידושי הר"ן כת"י במסכת שבת וכו'. ע"ש. ונכפלו הדברים בספרו שבת של טי (שבת ע"ב). ע"ש. כד. כ"ה בלב מבין שם. כה. בלב מבין: והמעין יראה. וליתא לתיבת ו"כאשר" המעיין יראה. ולשון הגהמ"ח מחזירות וברורה טפי, וכנראה ששיטה בכונה תחילה.

ותפלת קבע כי ירום ונשא וגבה^{כז}, ברכות המובה^{כח}, ויגדל שמך כשם הגדולים שרפי קדש הלולים, ויפוצו מעינותיך חוצה, כל שישנו בחיבורים, המאיר לארץ ולדרים, כ^כ שבע רצון ומלא תורה וגדולה, על אחת כמה וכמה טובה כפולה, בבנים ובני בנים, דשנים ורעננים.

כה דברי החותם פה העיר אומי'ר יע"א בשליש אחרון לחדש אב הנחמזות שנת התרכ"ג ליצירא, בא סימן ברכו"ת^{כט} לעד תתדהוי לפ"ג לחיים טובים ולשלום.

אוצר החכמה

הצעיר

חיים פאלאני

ס"ט

ג. הר"ן, מחידושו להלכות, בחר הלכות אולען. שבת של מי (שנת קמ"ז) דף ר"א ע"ד (סוף ד"ה מפני אין מילדין)^{לא}.

אות חיים

אבל מכל מקום בעין טעמא אמאי לא נתחווור דברי הרשב"א אחר כך בעיניו. ולפי האמור נחא וכו'. ע"כ. והנה הר"ן בפירושו להלכות הרי"ף עבודה זרה (סוף פרק כל הצלמים דף כב סע"א באלפס) כתב בדאי לישנא, ואף על פי שלא העלתי כך בחידושיי, לאחר זמן נתיישבתי בדבר. ע"כ. ומבואר דפירוש הלכות הרי"ף כתבו הר"ן לאחר שחיבר את חידושו. ועל פי זה כתב מהרח"ש (בקונטרס המדשת דף לא ע"ב), כי אין לתמוה אם לפעמים לא יסכים מה שכתב הר"ן בחידושי הלכות, עם מה שכתב הוא עצמו בחידושי התלמוד, כי אפשר שאחרי שכתב חידושי התלמוד נתיישב טפי בדבר ונתחווור הדברים בעיניו. והובא בספר יד מלאכי (כללי הר"ן אות י). ע"ש. וראיתי בספר מנחת שלום ח"ה (סי' נ אות א עמוד דה) שהביא מה שכתב אבי התעודה גדול המורים הגאון החבי"ב בשו"ת בעי חיי (תחריט סי' יב דף יא רע"א), ידוע ומפורסם

ס. על פי הפסוק בישעיהו (נב י). כז. על פי קהלת (ה י). כח. על פי דברים (לג כג). כט. החשבון לא עולה יפה, וכנראה צריך להיות כתוב "ברכת", חסר וא"ו, שהוא תרכ"ב, ועם הכולל תרכ"ג. ודו"ק. ל. תהילים (כא ז). לא. בס' שבת של מי (קסח) ד"ה מנתי אין מילדין, כתב בזה"ל: ובהכי נחא לן טאי דלכאורה קשה טובא על הר"ן, דבחידושו כת"י הביא פירוש דש"י גבי אין מילדין את הבהמה משום טירחא יתירה, ורחאו בלישנא דהרשב"א, ומושתק שתיק ולא הליץ בעד דש"י. ושוב בפירושו על ההלכות פירש כפירוש דש"י ואתמהא. הן אמת דכל היכא דמצינו דסתרי דברי הר"ן אהדדי מחידושי הלכות לחידושי הש"ס, אולען בחר חידושי הלכות, ואמרינן דאחר שכתב חידושי תלמוד נתיישב טפי בדבר וכמ"ש הר"ן גופיה בפרק כל הצלמים, והביאו הרב כהנא בספרו החשוב (כללי הר"ן סי' ידר).

ועיין לעיל (מע' א כלל כט, וכמע' י כלל נז) גבי הרא"ש^{לב} ומרן ז"ל^{לג}, ד

ד. אין לתמוה על הר"ן כשכותב בחיבורו על הרי"ף הפך הרי"ף, כי סברא דידיה קאמר.

ובן המחבר רש"י על הרי"ף, כי לקט מרש"י שבש"ס. שמע אברהם (ס"א סי' ד) דף י"ד ע"ב (סוף ד"ה והן נעודני)^{לד}. ועיין מערכת (קוף) [ש'] (כלל יע).^{לז}

ה. נעשה, אי אמרינן בלשונות הפוסקים, עיין סמיכה לחיים (מחז"מ סי' יא) דף פ"ו ע"א (סוף ד"ה גם יש)^{לז}, ועיין בכללי הש"ס (נחנינור זה, ספר כל החיים חלק כללי הש"ס מע' נ כלל ת)^{לח}, ובחקקי לב חלק ב' (מחז"מ סי' ו) דף (ל"ד) [ל"א] ע"ד (ד"ה ולעד"ן דאין זה)^{לז}.

אוצר החכמה

אות חיים

אברהם (דף קו ע"ד) וכו'. ועיין מה שכתב הרב חיד"א בס' דברים אחדים (דף קט), ובס' אהבת דוד (דרוש יב דף נג), ע"כ. לו, ועוד על פרש"י בהלכות הרי"ף, הרחבתי קצת בס' באר החיים (סי' סד). ע"ש. לו, בשו"ת סמיכה לחיים (חז"מ סי' יא דף פו ע"א) סוף ד"ה גם יש, כתב בזה"ל: ועוד היה מקום ליישב דברי הרמב"ם לפי מ"ש מוהריב"ל ח"ג (סי' מט), דאמרינן נעשה בפוסקים, וכמו שכתב הכי על הטור. יע"ש. והרדב"ז בתשו' החדשות ח"ב בלשונות הרמב"ם (סי' קיד) כתב, דתירוצ' נעשו בפוסקים, דחוק קצת. יע"ש. עד כאן. לת. בס' כל החיים (כללי הש"ס, מע' נ את אות ח) כתב בזה"ל: נעשה, וכו', ואי י"ל בדברי הראשונים נעשה, עיין זרע אברהם ח"א (דף טב ע"א), ובספר תפארת אדם (דף קפא ע"ב). ועיין טקנה אברהם (אות שיג ואילך). ועיין למוה"ר נשמת חיים ז"ל בדרשותיו, להיכא דתני בלשון אבל. ושבת של מי (דף קו ע"ב ודף רא ע"א). ועיין שמע אברהם (דף לו ולא וסב וסג), ומוה"ר נראה הפנים ח"א (דף עד ע"ד). עד כאן. לט. בשו"ת חקקי לב ח"ב (חז"מ סי' ו דף לא

שחידושי הר"ן על התלמוד חיברם הר"ן בבחרותו, ופירושו להלכות הרי"ף חיבר בזקנותו, וכמו שנראה הרבה פעמים שבפירושו להלכות הרי"ף כותב וכבר כתבתי בחידושי. וכן מבואר בשו"ת אבני נזר (חאה"ע סי' קכו אות יא). ע"ש. ודברי המגיה בשו"ת אוהב משפט (חיד"ד סי' יט דף עט סע"ב) שכתב כל בתר איפכא בשם היר מלאכי, הוא תמוה, כי ביד מלאכי מפורש להיפך. ע"ש. לב. גבי סתירה בין פסקיו לתשובותיו. ע"ש. לג. גבי סתירה בין פסקיו לתשובותיו. ע"ש. לד. וע"ע להלן (מע' ש כלל לו). לה. בשו"ת שמע אברהם ח"א (סי' ד דף יד ע"ב) סוף ד"ה והן נעודני, כתב בזה"ל: וגם היה לו לתלות תמיהתו על הר"ן בהלכות בפרק הכותב, ולרב המאסף פירוש רש"י על סביבות הרי"ף שם, דפירושו וכו', דאיך יתכן לפרש כן בחיבורם על הרי"ף, כיון דהרי"ף גילה דעתו וכו', ואינהו קיימי עליה דהרי"ף. ולזה י"ל דהר"ן סברא דידיה רצה לוטר, ולא כיון על הרי"ף. וגם פירוש רש"י לקוח הוא ממקומו ויעתק משם, והכי תמצא בכמה דוכתי. ועיין להרב מוחה

ויו. נתקנה, לשון זה בפוסקים אי הוי מדרבנן, עיין סמיכה לחיים (סימן א) דף (ט"ו ע"ג)
[ב' ע"ג (ד"ה למנס), ו(כסימן ג) דף ט"ו ע"א (ד"ה פרי)]^פ.
אֲחִיּוֹת 1234567

אוצר החכמה

אות חיים

יע"ש. עד כאן. וע"ש עוד. ובעיקר הדבר לך נא
וראה מה שהביא בזה בספר שדי חמד (טע"ג נ כלל
ה) ובחלק כללי הפוסקים (סי' טו אות י). ע"ש.
ט. כן צריך להגיה. וסיבת הטעות לפי שבסוף
שורת סמיכה לחיים (קונטרס שער סמיכה בכללים
בלשונות הפוסקים אות א דף קמ"ב ע"ב) כתוב: לשון
נתקנה בפוסקים (צ"ל בפוסקים) אי הוי מדרבנן.
סימן ב' דף טו ע"ג. ע"כ. והוא כדבריו דהכא.
והוא ט"ס וצ"ל כמו שתוקן בפנים. כיע"ש.

סע"ה ולעד"ן דאין, כתב בזה"ל: ולענ"ד נראה
דאין זה הכרח כלל, דמלבד דכבר השריש לנו
מהריב"ל ח"ג (סי' סג) כלל בזה, דאמרינן נעשה גם
בפוסקים כמו שיפרש. יע"ש. ואפילו היכא
דכתוב בלשון אבל, וכמ"ש הרב כנה"ג חור"ט ח"א
(סי' מא הנה"ט אות טז), לפרש שם בלשון הטור
גופיה. יע"ש. וע' מה שכתב הרב יד מלאכי (כללי
הש"ס סי' תפת). יע"ש. וע' מה שכתבתי אני בעניי
בספרי סמיכה לחיים (חור"ט סי' יא דף פו ע"א).